



Публикуван номер	:	C-105/21
Номер на доказателството	:	1
Регистрационен номер	:	1176122
Дата на подаване	:	22/02/2021
Дата на вписване в регистъра	:	22/02/2021
Вид на доказателството	:	Преюдициално запитване

	:	Доказателство
Номер на подаване чрез e-Curia	:	DC141606
Номер на файл	:	1
Подател	:	Ivo Hinov (J357324)

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

Дата: 22.02.2021

Град: София

Специализиран наказателен съд

14 състав

В закрито заседание в следния състав:

Председател: Иво Хинов

Съдебни заседатели: 1. Наталия Идакиева

2. Георги Михайлов

като разгледа наказателно дело от общ характер № 1323 по описа за 2020 година
установи следното:

1. Запитващата юрисдикция, отчитайки Решението на Съда от 28.01.2021 г по С-649/19 ECLI:EU:C:2021:75, приема, че чл.4, чл.6 и чл.7 от Директива 2012/13 не ѝ налагат никакви задължения относно уведомяване на подс. IR, за когото има намерение да издаде европейска заповед за арест, относно правата му, които има във връзка с националния акт за задържане. Според Съда тези задължения ще възникват едва след реалното предаване на търсеното лице, доколкото тогава той ще бъде арестуван по смисъла на чл.4 от Директивата.

2. При все това запитващата юрисдикция има съмнения, че определени правни положения от правото на Съюза ѝ налагат да положи усилия за такова уведомяване преди това предаване, докато IR се намира все още на територията на изпълняващата държава. А ако това не е така, е налице вероятност, че правото на Съюза ѝ забранява да изпълни своите национални задължения за такова уведомяване.

От тази гл.т. запитващата юрисдикция приема, че се нуждае от допълнителни уточнения по въпроса за уведомяване на търсеното лице – преди предаването му - за националния акт за задържане – а това означава уведомяване за фактическите и правните основания за издаването му и за възможностите за оспорването му.

3. Поради което

ОПРЕДЕЛИ

СПИРА производството по издаване на европейска заповед за арест относно IR.

ОТПРАВЯ към СЪДА на ЕС следните преюдициални въпроса:

Ще бъде ли съответно на чл.6 от Хартата в чл.5 ал.4, ал.2 в ал.1 б."с" от ЕКПЧ; на чл.47 от Хартата; на правото на свободно движение и пребиваване; на принципа на равностойност; на принципа за взаимно доверие – ако издаващият съдебен орган по чл.6 ал.1 от Рамково решение 2002/584 не положи никакви усилия да уведоми търсеното лице за фактическите и правните основания на задържането му и за възможностите за оспорването на това задържане, докато това лице се намира на територията на изпълняващата държава членка?

При положителен отговор – принципът за примата на правото на Съюза над националното право изисква ли издаващият орган да не извърши това уведомяване и също така, ако въпреки липсата на такова уведомяване, търсеното лице подаде искане за отмяна на националния акт за задържане, изисква ли издаващият съдебен орган да разгледа по същество това искане едва след предаване на търсеното лице?

Какви са подходящите правни средства от правото на Съюза, за да се осъществи това уведомяване?

Фактическа обстановка по главното дело

4. Спрямо IR е повдигнато обвинение за участие в организирана престъпна група, поставила си за користна цел пренасяне през границите на страната на акцизни стоки без бандерол (цигари), в големи размери – престъпление по чл. 321 НК, наказуемо с наказание "лишаване от свобода" с максимален размер до 10 години; а също така и за това, че е подпомогнал държане на 373 490 бр кутии цигари, без акцизен бандерол, на стойност 2 801 175 лв (1 413 218 евро) – престъпление по чл. 234 НК, наказуемо с наказание "лишаване от свобода" с максимален размер до 8 години. По делото са повдигнати обвинения още на 13 лица, които са извън предмета на запитването.

5. В досъдебната фаза на производството IR е бил уведомен за общите права, които има като обвиняем.

6. Към момента на започване на съдебната фаза на производството на 24.02.2017 г той е напуснал адреса си, като усилията на съда да установи местонахождението му са останали безуспешни. Двамата избрани от него адвокати са посочили, че те вече не го представляват. Бил му е определен служебен защитник (съобразно националното право защитата от адвокат на отсъстващ обвиняем е задължителна).

7. С определение от 10.04.2017 г, потвърдено от втората инстанция на 19.04.2017 г, запитващата юрисдикция е взела спрямо него мярка за неотклонение "задържане под стража" (този акт представлява националната заповед за арест). В рамките на това производство IR не е взел лично участие, като е бил защитаван от служебния адвокат.

8. На 25.05.2017 г е издадена Европейска заповед за арест. В съдържанието ѝ е посочено, че националният акт за задържане е бил постановен в отсъствието на IR (раздел d, т.2) и че при предаването му, след изпълнение на ЕЗА, този национален акт за задържане ще му бъде връчен лично, той ще бъде уведомен за правата си и ще има възможност да го обжалва, като му бъдат разяснени възможностите за това (раздел d, т.3.4). Допълнителни пояснения в този смисъл са дадени, че едва след предаването му на българските власти той ще може да обжалва задържането си (раздел d, т.4). Европейската заповед за арест е въведена в Шенгенската информационна система, като IR не е намерен и не е задържан.

9. На 20.08.2019 г запитващата юрисдикция отменя тази европейска заповед за арест, като отправя запитването си по С-649/19. Решението на Съда е от 28.01.2021 г, посочено по-горе в т.1.

Национално право – относно националното задържане

10. Приложимият национален закон е Наказателно процесуален кодекс (НПК) – обн. ДВ бр. 86/05, посл.редакция ДВ бр.83/19.

Съобразно чл.55 ал.1 НПК: „Обвиняемият има следните права:.....да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси...“

Съобразно чл. 57 НПК: „Мерките за неотклонение се вземат с цел да се попречи на обвиняемия да се укрие, да извърши престъпление или да осуети привеждането в изпълнение на влязла в сила присъда“.

Съобразно чл. 58 ал.1 т.4 НПК: „Мерките за неотклонение са:...задържане под стража“.

Съобразно чл. 59 ал.1 НПК: „В акта, с който се определя мярката за неотклонение, се посочва...мотивите за определената мярка“.

Съобразно чл.59 ал.2 НПК: „Актът се предявява на обвиняемия...“.

Съобразно чл. 63 ал.1 НПК: „Мярка за неотклонение задържане под стража се взема, когато е налице обосновано предположение, че обвиняемият е извършил престъпление, което се наказва с лишаване от свобода или друго по-тежко наказание и доказателствата по делото сочат, че съществува реална опасност обвиняемият да се укрие или да извърши престъпление“.

Съобразно чл. 270 ал.1 изр.1 НПК: „Въпросът за изменение на мярката за неотклонение може да се поставя по всяко време на съдебното производство“.

Съобразно чл.270 ал.2 НПК: „Съдът се произнася с определение в открито заседание“.

Съобразно чл. 270 ал.4 НПК: „Определението по ал.2...подлежи на обжалване..“.

На основание чл. 59 ал.1 НПК в акта за задържане на подсъдимия се посочват мотивите – а това означава да се посочат фактическите и правните основания за това задържане. Практика е наложила това посочване да е достатъчно ясно и подробно, за да се разбере защо съдът е взел решението за задържане.

Също така в националния акт за задържане задължително се посочват възможностите за оспорване на това задържане. Тези елементи са задължителни реквизити на акта.

Поради което – съобразно националното право – с уведомяване на задържаното лице за акта за задържане, той се счита за уведомен за фактическите и правните основания за това задържане, а също така и за възможностите за оспорването му.

11. Когато съдът вземе спрямо отсъстващ подсъдим процесуална мярка за задържане, органите на полицията предприемат действия по издирването и задържането му, които са съпроводени с мерки за уведомяване за правата му още към момента на задържането му. И по-конкретно, когато подсъдимият бъде намерен и задържан, му се връчва копие от акта за задържане, а също така и типизирана Декларация на правата на задържано лице. Така той, в кратък период от задържането си, обичайно около един или два дни, е уведомен за фактическите и правните основания за задържане, както и за възможността да оспори това задържане, като поиска отмяната му. При наличие на такова оспорване съдът, на основание чл. 270 НПК, разглежда искането в открито съдебно заседание, в присъствието на подсъдимия и неговия адвокат (защитата от адвокат е задължителна). Обичайно това става в 7 дневен срок от искането.

Национално право – относно международно задържане

12. Стандартът при националното задържане се прилага и в случаите, когато се направи искане за задържане в друга държава (молба за екстрадиция или европейска заповед за арест). Това е така, доколкото според националното право подсъдимият има едни и същи права, независимо дали националният акт за задържане е изпълнен от

национални органи и на национална територия или е изпълнен от чужди съдебни органи на чужда територия. И по-конкретно, ако подсъдимият е задържан на чужда територия, то според националното право той има същите права да оспори това задържане, както ако е задържан на национална територия.

Единствените пречки са чисто фактически – а именно затруднение да подаде искането за оспорване и невъзможност да се осигури личното присъствие на подсъдимия в съдебната зала. Поради което такова искане за оспорване се подава обичайно от адвоката на подсъдимия, задържан на чужда територия. В тези случаи съдът разглежда това искане в отсъствие на подсъдимия, като постановява акт по същество. Той би могъл да потвърди или отмени задържането.

13. Относно екстрадицията.

Приложим национален закон е Закон за екстрадицията и европейската заповед за арест (ЗЕЕЗА), обн. ДВ бр. 46/05, последна редакция ДВ бр.45/19.

Чл.9 ал.3 ЗЕЕЗА: „Към молбата за екстрадиция се прилагат:... заповедта за задържане или друг документ със същата правна сила, издаден по реда, предвиден от закона на молещата държава“.

Чл.24 ал.1 ЗЕЕЗА: „Молбата за екстрадиция се подава в писмена форма. Към нея се прилагат документите по чл.9 ал.3“.

Чл.24 ал.2 ЗЕЕЗА: „Молбата и документите се изпращат... Ако замолената държава поиска допълнителни документи, те се изпращат...“.

Не възникват проблеми при екстрадицията - доколкото националният акт за задържане е част от преписката, която се изпраща на изпълняващия съдебен орган – чл.24 ал.1 в чл.9 ал.3 ЗЕЕЗА. Поради което издаващият съдебен орган има сигурността, че подсъдимият – в качеството на търсено лице – има възможност да се запознае с тази преписка, както и с националния акт за задържане, който е част от нея. Това е равнозначно на уведомяване за фактическите и правните основания за това задържане, както и за възможностите за оспорването му.

14. Относно европейската заповед за арест.

Приложим национален закон е Закон за екстрадицията и европейската заповед за арест (ЗЕЕЗА), обн. ДВ бр. 46/05, последна редакция ДВ бр.45/19.

Чл.37 ал.1 т.3: „Европейската заповед за арест се издава в писмена форма съгласно приложението към този закон и съдържа данни относно ... заповед за задържане...“.

Чл.58 ал.1: “Издаващият орган...предоставя необходимите данни и информация по искане на изпълняващия орган във връзка с производството по изпълнение на европейската заповед за арест“.

При европейска заповед за арест този национален стандарт не може да се спазва.

Това е така, доколкото националният акт за задържане не се изпраща на изпълняващия орган – а само е посочва неговото съществуване (обичайно се посочва само наименованието на акта, дата на издаване, номер на делото). В действителност нито един елемент от националното дело не се изпраща на изпълняващия орган. Изпраща се само европейската заповед за арест, в която няма графа за уведомяване на

подсъдимия за фактическите и правните основания за неговото задържане, както и за възможностите за оспорването му. При връчването на тази европейска заповед за арест, по реда на чл.11 ал.1 от Рамково решение 2002/584, търсеното лице е уведомено само за съществуването на национален акт за задържане – но не и за неговото съдържание. Поради което не е уведомено за фактическите и правните основания за това задържане, както и за възможностите за оспорването му.

15. Право на ЕС

Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, ОВ L 190/1, 18.07.2002 г, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР, ОВ L 81/24, 27.03.2009 г

Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и Съвета относно правото на информация в наказателното производство, ОВ L 142/1, 01.06.2012 г;

Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и Съвета относно Европейската заповед за разследване по наказателно правни въпроси, ОВ L 130/1, 01.05.2014 г;

Харта на основните права на Европейския съюз, ОВ С 326/391, 26.10.2012 г;

16. European Convention on Extradition, Paris, 13.XII.1957

Article 12 (2) The request shall be supported by:

a. the original or an authenticated copy of the ... detention order immediately enforceable or of the warrant of arrest or other order having the same effect and issued in accordance with the procedure laid down in the law of the requesting Party;

Относно допустимостта на въпросите

17. Тези въпроси се задават с оглед издаването на европейска заповед за арест спрямо IR. В зависимост от отговора им запитващата юрисдикция ще знае как да я попълни – например дали в съдържанието на тази европейска заповед за арест да извърши уведомяването, или чрез нея да поиска информация от изпълняващия орган за момента на намирането и / или задържането на IR, след което да извърши уведомяването. Също така, ако запитващата юрисдикция узнае за намирането на IR (задържан или не), например при комуникация с изпълняващия орган по реда на чл. 15 ал.2 от Рамково решение 2002/584, дали да изпрати на търсеното лице националния акт за задържане, с което това уведомяване ще бъде осъществено. На трето място запитващата юрисдикция следва да знае и как да процедира с искане за отмяна на задържането, което може да бъде подадено и въпреки липсата на такова уведомяване.

Последните две хипотези са реални възможности, които обичайно може да се случат след издаването на европейската заповед за арест и преди предаването на лицето. Ако запитващата юрисдикция реши да изчака събдването им – а именно намирането на IR или подаване от него искане за отмяна на задържането, за да отпрати своето запитване, то няма да може да получи полезен отговор. Това е така, доколкото

произнасянето на Съда, дори при спешното производство, отнема повече време, отколкото е изпълнението на европейската заповед за арест.

Мотиви към въпросите

Общи положения

18. В своето Решение от 28.01.2021 г по С-649/19 Съдът даде отговор на поставените въпроси, който отговор е достатъчно ясен. При все това част от съмненията на запитващата юрисдикция все още остават (относно принципа на равностойността, който не е коментирани от Съда), а също така възникват нови, в светлината на дадения отговор.

19. Най-напред следва да се отбележи, че в настоящето запитване не се поставят въпроси относно спазване на съдебната защита при издаване на европейската заповед за арест. Всички положения, посочени от Съда в т.72-75 от С-649/19 са спазени – доколкото по главното дело както националният акт за задържане, така и европейската заповед за арест се издават от съда, който е компетентен да разгледа обвинението по същество; прокурорът не взема решение, а само изразява становище; участва пълноценно служебен защитник, който в случая е обжалвал националния акт за задържане, който е бил потвърден от втората инстанция; няма каквито и да е опасения за въздействие от страна на изпълнителната власт; след предаването на търсеното лице ще може да упражни всичките си права по Директива 2012/13.

20. Въпросите са поставени в контекста на възможностите за оспорване на задържането от търсеното лице (т.69 от С-649/19) – и по-специално за оспорване в онзи период, който е след установяване на търсеното лице в изпълняващата държава и преди предаването му на издаващата държава.

21. Видно от Решението от 28.01.2021 г на Съда по С-649/19, нормите на чл.4, чл.6 и чл.7 от Директива 2012/13 не са приложими относно уведомяване на търсеното лице преди предаването му. Поради което за издаващият съдебен орган не е налице задължение, съобразно тази Директива, да уведомява търсеното лице преди предаването му. Но все пак възникват въпроси дали принципите, на които се основава правото на Съюза, все пак се противопоставят на този извод.

22. Също така, видно от т.79-80 от Решението, правото на ефективна съдебна защита е спазено, ако търсеното лице може да оспорва задържането си след предаването си; по аргумент за обратното, за ефективна съдебна защита не е нужно такова оспорване преди предаването. Поради което възниква въпросът: дали, ако се приложи националният стандарт, който изисква такова уведомяване и право на оспорване дори и търсеното лице да не е в страната (т.12 по-горе), ще се допусне нарушение на правото на Съюза?

Конкретни по-подробни мотиви на тези въпроси са изложени по-долу.

Относно приложението на чл. 6 ДЕС вр чл. 6 от Хартата вр чл.5 ал.4 и ал.2 вр ал.1 б."с" ЕКПЧ

23. Съобразно чл. 6 от ДЕС Съюзът зачита правата, определени в Хартата. Съобразно чл. 6 от Хартата се признава правото на свобода и лична сигурност. Съобразно Разясненията относно Хартата, чл. 6 от нея съответства на правата по чл. 5

ЕКПЧ. Съобразно чл. 5 ал.2 и ал.4 ЕКПЧ всяко арестувано лице на основание чл.5 ал.1 б."с" ЕКПЧ има право да разбере фактическите и правните основания за ареста му и да оспори законосъобразността на това задържане пред съда.

Поради това е необходим погледът на ЕСПЧ.

Несъмнено е, че лице, задържано въз основа на европейска заповед за арест, попада под приложното поле на чл. 5 ал.1 „f“ ЕКПЧ. Но ако изпълняващата държава членка е изпълнила добросъвестно своите по задължения чл. 5 ал.1 „f“ ЕКПЧ, но в основата на това задържане се намира един порочен национален акт за задържане, постановен от молещата държава, ЕСПЧ ясно приема, че отговорна за нарушението по чл. 5 е именно молещата държава – и нейната отговорност е съобразно чл.5 ал.1 б."с" ЕКПЧ.

24. Относно екстериториалността. ЕСПЧ приема, че макар поначало всяка държава да упражнява юрисдикцията на своята територия, в определени случаи е възможно да упражнява своите правомощия на територията на друга държава – и при все това да остава отговорна за действията си – т.49 от *Stephens v. Malta* № 11956/0, т. 25 от *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11, т. 84-87 от *Belozorov v. Russia and Ukraine* № 43611/02, както и цитираната там практика.

Както ЕСПЧ посочва, една държава може да упражни своите правомощия вкл и в сферата на наказателното право, вкл относно задържане на подсъдим, на територията на друга държава членка, чрез нейно съгласие: „the acts of a State when, through the consent, invitation or acquiescence of the Government of a territory, it exercises all or some of the public powers normally to be exercised by that Government” – т. 87 от *Belozorov v. Russia and Ukraine* № 43611/02.

25. ЕСПЧ по няколко дела се е занимавал с въпроса коя държава следва да носи отговорност за задържане при екстрадиция – когато замолената държава е действала добросъвестно, в съответствие с националното и международно право, но това задържане е порочно, доколкото е бил порочен националният акт за задържане в молещата държава, въз основа на който е направено искане за екстрадицията.

В тези случаи ЕСПЧ акцентира, че в основата на задържането по чл.5 ал.1 б."f" ЕКПЧ се намира този порочен национален акт на молещата държава:

„The Court notes that the applicant was under the control and authority of the Spanish authorities in the period between his arrest and detention in Spain on 5 August 2004 and his release on bail on 22 November 2004. In so far as the alleged unlawfulness of his arrest and detention is concerned, it cannot be overlooked that the applicant’s deprivation of liberty had its sole origin in the measures taken exclusively by the Maltese authorities pursuant to the arrangements agreed on by both Malta and Spain under the European Convention on Extradition” – т.51 от *Stephens v. Malta* № 11956/07.

„The Court notes that the applicant was under the control and authority of the Greek authorities in the period between her arrest in Greece and her release from detention. Nevertheless, in so far as the alleged unlawfulness of her arrest and detention is concerned, it cannot be overlooked that the applicant’s deprivation of liberty had its origin in the measures taken by the Moldovan authorities, that is the international arrest warrant issued by Interpol at the request of the Moldovan authorities for the purpose of enforcing the detention order of 19 June 2009.” – т.23 от *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11.

26. Също така ЕСПЧ акцентира, че молещата държава следва да осигури валидността на нейния национален акт за задържане:

„By setting in motion a request for the applicant’s detention pending extradition, the responsibility lay with Malta to ensure that the arrest warrant and extradition request were valid as a matter of Maltese law, both substantive and procedural” – т.52 от *Stephens v. Malta* № 11956/07.

В този смисъл е и т.32-41 от *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11.

27. Поради което ЕСПЧ приема, че – ако националният акт за задържане, въз основа на който е направена молбата за екстрадиция, е порочен, то молещата държава е отговорна за задържането в изпълняващата държава:

„Accordingly, the act complained of by Mr Stephens, having been instigated by Malta on the basis of its own domestic law and followed-up by Spain in response to its treaty obligations, must be attributed to Malta notwithstanding that the act was executed in Spain.” – т.52 трето изречение от *Stephens v. Malta* № 11956/07. Същото и в т.24 трето изречение от *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11.

„Here it should be noted that by ordering the applicant’s detention on remand and setting in motion a request for the applicant’s extradition, the responsibility lay with Moldova to ensure that the detention order complied with the requirements of Article 5 of the Convention” – т. 23, трето изречение от *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11.

28. В цитираните дела на ЕСПЧ се приема, че молещата държава е нарушила своите задължения по чл. 5 ЕКПЧ.

Така в т. 54 от *Stephens v. Malta* № 11956/07 се посочва: „In the light of the above, the Court considers that the applicant’s complaints under Article 5 engage the responsibility of Malta under the Convention.” Подобно и в т.25 от *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11.

29. Поради което възниква въпросът – за нарушението на коя хипотеза на чл.5 ЕКПЧ следва да носи отговорност молещата държава. Несъмнено това не е чл.5 ал.1 б.”f” ЕКПЧ, доколкото за това задържане може да носи отговорност само замолената държава, която суверенно го осъществява; също така ЕСПЧ не намира нарушение в тези действия на замолената държава – напротив, счита, че Испания в *Stephens v. Malta* № 11956/07 и Гърция в *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11 са изпълнили добросъвестно своите задължения. Следователно констатираното от ЕСПЧ нарушение на чл.5 ЕКПЧ касае това по чл.5 ал.1 б.”c” ЕКПЧ – доколкото именно такъв вид задържане е постановила молещата държава, която според ЕСПЧ е нарушила чл.5 ЕКПЧ; при постановяване на национален акт за задържане срещу обвиняем в наказателно производство – т.е. такъв по чл.5 ал.1 б.”c” ЕКПЧ – са били допуснати незаконосъобразностите, констатирани от ЕСПЧ и които са довели до извода, че задържането в изпълняващата държава е незаконосъобразно.

Следователно, според ЕСПЧ, ако една държава постанови незаконосъобразен акт за задържане по чл.5 ал.1 б.”c” ЕКПЧ, въз основа на който подаде молба за екстрадиция и след това търсеното лице бъде задържано в замолената държава, то отговорност за това задържане носи именно първата държава членка. Т.е. задържането в замолената държава е задържане по чл.5 ал.1 б.”c” ЕКП

30. Това е съвсем ясно посочено в *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11. Видно от т. 32, оплакването на жалбоподателя е насочено единствено към националният акт за задържане, въз основа на който след това е издадена молбата за екстрадиция. Именно в този контекст ЕСПЧ разглежда това оплакване – и то в

контекста на реално осъществено задържане – т.35-36. И по-конкретно приема в т. 37, че задържането в Гърция е пряка последица от акта на задържане, постановен от молдовските власти, а в т.38, че това задържане е изпълнение на молдовския акт за задържане, като го подвежда под нормата на чл. 5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ. След това в т.39-41 разглежда неговата законосъобразност по същество, като отново в т.41 достига до извод за задържане по чл. 5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ.

31. Следователно, съобразно ЕСПЧ, едно задържане по чл.5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ може да бъде изпълнено – чрез молба за екстрадиция – от друга държава, която до го осъществи чрез задържането по чл.5 ал.1 б.”р” ЕКПЧ. В този случай, ако националният акт за задържане на молещата държава (т.е. задържането по чл. 5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ) е опорочен, именно тя носи отговорност за задържането, осъществено в замолената държава.

Или една държава задържа търсеното лице, а друга носи отговорност за незаконосъобразността на това задържане, доколкото в основата му е нейният собствен незаконен акт за задържане.

32. Така ЕСПЧ очертава двойствен характер на задържането в изпълняващата държава. От гл.т. на изпълняващия орган, материалните и процесуалните условия, на които следва да се подчинява задържането на търсеното лице в изпълняващата държава, се подчиняват на тези на чл. 5 б.”f” – а именно с оглед неговата екстрадиция. От гл.т. на издаващия съдебен орган, материалните и процесуалните условия, на които следва да се подчинява същото това задържане на търсеното лице (независимо че се намира в изпълняващата държава), се подчиняват на тези по чл.5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ.

Така ЕСПЧ посочва: „The Court therefore considers that the applicant’s detention in Greece, although formally for the purpose of her extradition, was part of the mechanism used by the Moldovan authorities to implement the Botanica District Court’s decision of 19 June 2009 outside Moldova’s borders and to bring the applicant before a competent Moldovan legal authority on reasonable suspicion of having committed an offence. Therefore, as regards Moldova, the applicant’s detention is to be examined under Article 5 § 1 (c) of the Convention” – т.38 от *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11.

33. Следователно, според ЕСПЧ е несъмнено, че задържането по чл.5 ал.1 б.”с” може да се осъществи и на територията на друга държава, чрез молба за екстрадиция, чрез задържането по реда на чл.5 ал.1 б. „f”.

И по-конкретно ЕСПЧ не отрича качеството на „задържан обвиняем” по чл.5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ на лице, което е задържано в рамките на екстрадиционно производство по чл.5 ал.1 б. „f”. Обратното – приема, че задържаното лице се ползва от гаранциите, свързано с качеството му на „обвиняем” по главното дело, по-конкретно презумпцията за невинност и правото да оспори задържането:

„In the present case, the Court observes that the applicant was detained pending extradition to enable the Greek authorities to prosecute him. In that connection the Court finds it necessary to distinguish between two forms of extradition in order to clarify the level of promptness required for each one: first, where extradition is requested for the purpose of enforcing a sentence and, second, where extradition will enable the requesting State to try the person concerned. In the second situation, the criminal proceedings are still pending and the person detained pending extradition must be presumed innocent; in addition, at that stage, the possibility for that person to exercise his or her defence rights during the criminal proceedings in order to prove his or her innocence is considerably limited, or even non-existent” – т.42 от *Gallardo Sanchez v. Italy* № 11620/07.

Следва изрично да се акцентира, че ЕСПЧ разглежда тези права именно като права срещу издаващата държава, която провежда главното производство. Не ги разглежда като права срещу изпълняващата държава, която провежда екстрадиционното производство, доколкото тя не може да прецени основателността на задържането по главното дело - както посочва: „lastly, the requested State’s authorities are not entitled to examine the merits of the case” – отново т.42 от Gallardo Sanchez v. Italy № 11620/07.

34. Поради това задържането на търсеното лице се подчинява на двойствен режим – доколкото обвиняемият по главното дело остава обвиняем дори и ако е задържан в друга държава. Издаващият съдебен орган следва да осигури гаранциите по чл. 5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ (а ако това задържане трае един по-значителен период от време и тези по чл. 5 ал.3 и ал.4 ЕКПЧ), докато изпълняващия съдебен орган следва да осигури гаранциите по чл.5 ал.1 б.”f” ЕКПЧ.

35. И по-конкретно, наличието на задържане по чл.5 ал.1 б.”f” ЕКПЧ не означава, че липсва задържане по чл.5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ. Напротив – съдебният акт за задържане по б.”с” е в основата на съдебния акт за задържане по б.”f”, който е постановен в негово изпълнение. В този смисъл е т.38 и т.41 от *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11, където задържането в изпълняващата държава ясно е квалифицирано като такова по чл. 5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ.

36. ЕСПЧ не възприема тезата, че изискването по чл. 5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ не се прилага за периода, в който националният акт за задържане е основание за издаване на европейската заповед за арест и ще се прилага едва след предаване на търсеното лице.

В този смисъл е и практиката на Съда на ЕС. Той никога не е твърдял, че въз основа на невалиден национален акт за задържане може да се издаде валидна европейска заповед за арест. Обратното – Съдът е приемал, че европейска заповед за арест може да се издаде само въз основа на валиден национален акт за задържане – С-241/15 *Vob-Dogi* ECLI:EU:C:2016:385 и С-414/20 ECLI:EU:C:2021:4. Все още е висящо делото по С-206/20, където националният акт за задържане ще породи действието си след предаване на търсеното лице.

37. По същата логика няма да е законосъобразно изискването по чл.5 ал.2 и ал.4 ЕКПЧ да не се прилага до предаването на търсеното лице. След като е необходимо да има акт по чл. 5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ, за да се издаде европейска заповед за арест, то следва да се предоставят и гаранциите, свързани с това основание за задържане – независимо, че задържането се осъществява чрез тази европейска заповед за арест.

Именно поради това няма да е в съответствие с чл. 5 от ЕКПЧ, ако един национален орган не осигури изискуемите гаранции при задържане, като просто възложи това задържане на друг национален орган от собствената си юрисдикция (например съдът не осигурява тези гаранции относно свой акт за задържане с оправдание, че той се изпълнява от полицията, а не лично от съда). По същата логика няма да е в съответствие с чл.5 ЕКПЧ, ако съдебният орган на една държава се освободи от своите задължения, вкл и това по чл. 5 ал.2 и ал.4 ЕКПЧ, като възложи задържането на съдебен орган на друга държава.

38. Изводи. Че чл.6 от Хартата има същото измерение като чл.5 ЕКПЧ; поради което, пренесено на плоскостта на правото на Съюза, от изводите на ЕСПЧ по цитираните дела следва, че националната заповед за задържане, въз основа на която се издава европейската заповед за арест, се изпълнява чрез задържането на търсеното лице на територията на изпълняващата държава.

И по-конкретно, предвид двойствения характер на задържането в изпълняващата държава, това задържане винаги попада под две правни категории, като търсеното лице получава защита на две нива.

Първата категория е тази по чл. 5 ал.1 б."f" ЕКПЧ – или задържането, регулирано в Рамково решение 2002/584, с всички гаранции, предвидени в него.

Втората категория е задържането по чл. 5 ал.1 б."с" ЕКПЧ – или задържането в изпълняващата държава, което е в изпълнение на националния акт за задържане. В този смисъл ясно е посочено в т.38 и т.41 от *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11, а по-косвено и в т.54 от *Stephens v. Malta* № 11956/07. В този случай търсеното лице следва да получи от издаващата държава гаранциите, които са свързани с качеството му на обвиняем – тези по чл. 5 ал.2 и ал.4 ЕКПЧ. А това е сигурността, че националният акт за задържане е законосъобразен. А тази сигурност може да се гарантира само ако бъдат направени нужните уведомявания за фактическите и правните основания за задържането и за възможностите за оспорването му.

39. ЕСПЧ е бил сезиран с жалби след като задържането в изпълняващата държава вече е било преустановено, поради което ЕСПЧ може само констатира, че това задържане попада също така и под нормата на чл.5 ал.1 б."с" ЕКПЧ – и именно като такова е незаконосъобразно. За разлика от ЕСПЧ, настоящето запитване визира хипотеза преди такова задържане в изпълняващата държава. То цели да се гарантира законосъобразността му, която гаранция се реализира по време на осъществяването му.

40. Съдът вече се е произнесъл, че в производството по европейската заповед за арест отговорността за гарантиране спазването на основните права на първо място е на издаващата държава – т.50 от *C-367/16 Piotrowski* ECLI:EU:C:2018:27. Това изискване се прилага не само при издаването на европейската заповед за арест, но докато трае цялото производство по нейно изпълнение – т.е. вкл и относно спазване на правата на търсеното лице по чл.5 ал.2 и ал.4 в ал.1 б."с" ЕКПЧ.

Също така Съдът е приел, че лицето, за което е издадена националната заповед за арест, се ползва с всички гаранции, характерни за този вид актове, в това число произтичащите от основните права – т.48 от *C-509/18* – ECLI:EU:C:2019:457. Изразът „всички гаранции, характерни за този вид актове” би следвало да се разбира като прилагащ тези гаранции към момента на задържането по чл. 5 ал.1 б."с" ЕКПЧ, което – видно от цитираните по-горе решения на ЕСПЧ – се осъществява чрез задържането в изпълняващата държава. Този израз би следвало да включва и уведомяване за този акт, когато той е бил постановен в отсъствието на лицето, доколкото по този начин се уведомява за фактическите и правните основания за задържането му и за възможностите за оспорването на това осъждане, в приложение на чл.5 ал.2 и ал.4 ЕКПЧ.

41. При това положение запитващата юрисдикция задава въпроса по-горе – а именно, ако при издаване на европейска заповед за арест тя не положи никакви усилия да уведоми търсеното лице за фактическите и правните основания за задържането му, както и за възможностите за оспорване на това задържане, докато това лице се намира на територията на изпълняващата държава, това нейно бездействие ще бъде ли в съответствие с чл. 6 от Хартата, ако тази норма се разбира така, както ЕСПЧ разбира чл. 5 ал.1 б."с" ЕКПЧ в горепосочените дела?

Относно приложението на чл.47 ал.1 от Хартата

42. Поставя се въпросът – изпълнено ли е изискването за „ефективно правно средство за защита” по чл. 47 от Хартата, ако издаващият съдебен орган не положи никакви усилия да уведоми търсеното лице за правата му като лице, срещу което е постановен акт за задържане (т.е. да го уведоми за фактическите и правните основания за задържането, както и за възможностите за оспорването му), докато то се намира в друга държава и е обект на европейска заповед за арест, евентуално задържан там.

Несъмнено отговорът на този въпрос зависи от това дали – според чл.47 ал.1 от Хартата – подсъдимият има правен интерес да бъде уведомен и да оспорва националния акт за задържане докато се намира на територията на изпълняващата страна, особено ако евентуално е задържан там. И по-конкретно – дали това оспорване може да бъде полезно за него, най-вече в контекста на текущото производство по изпълнение на европейската заповед за арест.

43. Както е видно от изложеното по-горе (т.25), ЕСПЧ приема, че задържането в рамките на екстрадиционното производство е обусловено от националния акт за задържане; както и че пороците във втория правят това задържане незаконосъобразно, макар и предпоставките по чл.5 ал.1 б.”f” ЕКПЧ да са спазени (т.26-27). Както изрично посочва ЕСПЧ, това задържане в друга държава членка попада в приложното поле на задържането по чл.5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ (т.30). Следователно, ако търсеното с европейска заповед за арест е задържано в изпълняващата държава, то в действителност е задържано едновременно с това в изпълнение и на националния акт за задържане (т.34).

От цитираните решения на ЕСПЧ се достига до извода, че търсеното лице следва да има всички права, които би имало, ако е задържано на национална територия. И по-конкретно следва да има правото по чл. 5 ал.2 ЕКПЧ да разбере фактическите и правните основания за задържането си и правото по чл.5 ал.4 ЕКПЧ да оспори законосъобразността му. Търсеното лице ще може да оспори задържането си пред издаващия орган и така да защити интересите си пред изпълняващия орган – който реално го е задържал.

Съобразно Разясненията към Хартата, нормата на чл.47 ал.1 от Хартата отговоря на чл.13 от ЕКПЧ, чиято специална хипотеза, при процесуално задържане, е нормата на чл.5 ал.4 ЕКПЧ. Подобно и т.49 от C-241/15 *Bob-Dogi* ECLI:EU:C:2016:385, където – отново относно националния акт за задържане - се посочва, че съгласно член 52, параграф 3 от Хартата, доколкото тя съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от ЕКПЧ, техният смисъл и обхват са същите като дадените им в посочената конвенция. Съобразно чл.53 от Хартата степената на закрила, предоставена от правото на Съюза, не може да спада под тази на ЕКПЧ.

Следователно чл.47 ал.1 от Хартата следва да обхваща и хипотезата на чл. 5 ал.2 и ал.4 в ал.1 б.”с” ЕКПЧ при екстрадиция, в светлината на посочената по-горе практика на ЕСПЧ (т.24-33). Това означава чл.47 от Хартата да признава правото на търсеното лице да получи уведомление за фактическите и правните основания за ареста си и за възможностите за оспорването му, дори и да е задържан в изпълняващата държава. Това е наложително, ако изпълняващата държава добросъвестно изпълнява своите задължения, но в резултат на един порочен национален акт за задържане.

44. Този извод се потвърждава не само от практиката на ЕСПЧ, коментирана по-горе, но и при съпоставяне с правото на Съюза.

Повдига се въпросът за ефективно правно средство за защита в рамките на приложение на правото на Съюза – а именно правно средство за защита срещу изпълнение на европейска заповед за арест в изпълняващата държава, вкл и срещу

задържането на лицето в изпълняващата държава. И по-точно това правно средство за защита е възможността да се атакува националният акт за задържане, въз основа на който е била издадена тази европейска заповед за арест и въз основа на която търсеното лице евентуално е било задържано в изпълняващата държава. Не бива да се забравя, че именно националният акт за задържане е в основата на двата следващи елемента.

Пояснения. Въпросът за ефективното правно средство за защита по чл. 47 ал.1 от Хартата се поставя именно в контекста на текуща процедура по изпълнение на европейската заповед за арест. В такъв случай, когато търсеното лице все още се намира в изпълняващата държава, оспорването на законосъобразността на националният акт за задържане е форма на защита срещу европейската заповед за арест, издадена въз основа на този акт. Това оспорване е и форма на защита срещу задържането на търсеното лице, в хода на изпълнение на тази европейска заповед за арест, в изпълняващата държава. И по-конкретно търсеното лице може да се защити не само като оспори задържането си по чл. 12 от Рамково решение 2002/584, но също така и като оспори националният акт за задържане – който се намира в основата на цялото производство по изпълнение на европейската заповед за арест.

И по-точно, ако по време на задържането си в изпълняващата държава търсеното лице успешно оспори задържането си в издаващата държава, то това ще доведе до отмяна на акта му за задържане; оттам до оттегляне на европейската заповед за арест; оттам до освобождаването му от изпълняващия орган. Поради което възможността да оспори националният акт за задържане, докато – при негово изпълнение – е задържан от изпълняващия орган, е наистина ефективно правно средство за защита в производството по европейската заповед за арест.

45. В своето Решение от 28.01.2021 г по С-649/19 Съдът приема, че ефективната правна защита по чл.47 от Хартата не изисква търсеното лице да може да оспори задържането си пред издаващия орган преди предаването му (т.79), поради което не е нужно да бъде съответно уведомяван, с цел подпомогане на това оспорване, преди предаването му (т.80). Следователно ефективна е онази правна защита, която се осъществява след предаването на лицето.

В своята практика ЕСПЧ възприема действителната, а не илюзорна правна защита, вкл в контекста на поставения преюдициален въпрос: „In reaching this conclusion the Court bears in mind the principle according to which “[t]he Convention is intended to guarantee not rights that are theoretical or illusory but rights that are practical and effective” (see *Airey v. Ireland*, 9 October 1979, § 24, Series A no. 32). Had it been otherwise, the applicant would remain without the protection of Article 5 of the Convention.” – т.38 от *Vasiliciuc v. The Republic of Moldova*, № 15944/11.

46. Доводите на Съда в С-649/19 са относими към ефективни правни средства за защита, които се дължат въз основа на чл. 4 от Директива 2012/13 – а именно срещу чисто националното задържане – постановено от национален орган и изпълнено на национална територия.

А тук се повдига въпросът за ефективни правни средства за защита при международен елемент – а именно един съдебен орган постановява национален акт за задържане и след това въз основа на него издава европейска заповед за арест; след това друг национален съдебен орган задържа търсеното лице, при изпълнение на тази европейска заповед за арест.

В този случай оспорването на националния акт за задържане (който е в основата на цялата процедура) е правно средство за защита срещу изпълнението на европейската заповед за арест (т.44 по-горе).

Ако на търсеното лице се даде правно средство за защита за такова оспорване едва след предаването му, т.е. след приключване на производството по изпълнение на европейската заповед за арест, това правно средство за защита може само да установи незаконосъобразността на националния акт за задържане, а оттам и на европейската заповед за задържане, а оттам и на задържането в изпълняващата държава; то не може да ги отмени. Това би било установяване *post factum*, когато вредните последици вече са настъпили. Това правно средство за защита не може да ги установи своевременно, за да бъдат тези вредни последици ограничени до възможния минимум.

В действителност подобно правно средство за защита не е ефективно.

47. От тази гл.т. може да се изразят съмнения дали е ефективно онова правно средство за защита, предоставени на търсеното лице, което не проявява действието си, докато се развива процедурата, регулирана от правото на Съюза (а именно изпълнение на европейска заповед за арест), а чак след като тази процедура вече е прекратена (с предаването на търсеното лице).

Ефективна защита е онази, която се осъществява навреме – тогава, когато заинтересованото лице има нужда от нея. След като спрямо търсеното лице е постановен акт за задържане по главното дело – и още повече ако той е изпълнен, чрез задържането му в изпълняващата държава, това лице вече има нужда от правни средства за защита.

Поради което тази защита няма да е ефективна, ако му се предоставя чак след предаването му. В този случай, в периода на задържане в изпълняващата държава, тя би била само формално твърдяна, но без действително съдържание.

Не може да се приеме, че ефективно е онова правно средство за защита, което се проявява тогава, когато правото на Съюза вече не се проявява – а именно след предаване на лицето, когато производството по изпълнението на европейската заповед за арест вече окончателно е приключило.

48. Тази защита става още повече илюзорна, ако се отчете и изводът на Съда по C-414/20 ECLI:EU:C:2021:4, съобразно който правото на Съюза се дезинтересира от последиците на установяването след предаването на лицето, че европейската заповед за арест е невалидна поради порочността на националния акт за задържане. И по-конкретно националният съд следва да реши какви ще са тези последици. Т.е. „ефективността“ на правното средство за защита по чл.47 от Хартата се преценява от всяка национална юрисдикция самостоятелно.

49. Не може да се приеме, че Рамково решение 2002/584 изключва възможността търсеното лице да бъде уведомявано за националния акт за задържане. Чрез изменението на това Рамково решение с Рамково решение 2009/299 се осигурява такава правна защита по уведомяване – която се прилага дори и търсеното лице да не е задържано. Но тя се отнася само до уведомяване на акта по същество, при издаване на европейска заповед за арест за изпълнение на наказание след задочна присъда – чл.4а ал.2 от Рамково решение 2009/299; в този случай търсеното лице винаги следва да бъде уведомено за нея. Общото в двете хипотези на европейски заповеди за арест – за наказателно преследване и за изтърпяване на наказание – е задържането на търсеното лице, в изпълнение на националния акт за задържане, веднага след предаването му.

Поради което и гаранциите за ефективни правни средства за защита, предоставени преди това предаване, би следвало да се сходни.

Нещо повече – именно при европейска заповед за арест за наказателно преследване нуждата от уведомяване преди предаването е по-належаща. Така след уведомяване по чл.4а ал.2 от Рамково решение 2009/299 търсеното лице може да предприеме правни средства за защита пред издаващия орган, като успехът му не винаги ще доведе до освобождаването, видно от чл.4а ал.3 от него (след отмяната на задочната присъда той може да бъде задържан на процесуално основание, вкл и при отмяната на европейска заповед за изтърпяване на наказание да се издаде незабавно такава заповед за наказателно преследване). Обратно – успехът при оспорване на националния акт за задържане за провеждане на наказателно производство винаги ще доведе до освобождаването на търсеното лице.

50. В подобен смисъл е и съобр.46, чл.10 ал.4-6 от Директива 2013/48 и съобр.21, чл.5 ал.2 от Директива 2016/1919. Тези норми се отнасят до защита на търсеното лице от адвокат в издаващата държава членка, който да подпомага адвоката в изпълняващата държава, чрез предоставяне на информация и съвети, с цел ефективно упражняване на правата му пред изпълняващия съдебен орган. Следователно търсеното лице, още като се намира в изпълняващата държава, има признато право да се интересува – чрез своя адвокат – от елементите по главното дело, въз основа на което е издадена европейската заповед за арест. Несъмнено най-важният от тях, с оглед защитата му пред изпълняващия орган, е именно националният акт за задържане (т.е. фактическите и правните основания за това задържане). Следва да се акцентира, че защитата от адвокат в издаващата държава членка е пряко обвързана от „ефективно упражняване на правата” – чл.5 ар.4 от Директива 2013/48; „ефективен достъп до правосъдие, съобразно предвиденото в член 47 от Хартата” – съобр. 21 от Директива 2016/1919. А най-ефективната защита пред изпълняващия орган срещу европейската заповед за арест е предизвикване на нейната отмяна (вкл чрез отмяната на националния акт за задържане, въз основа на която тя е била издадена) от юрисдикциите на издаващата държава.

51. На следващо място е нужно да се направи сравнение със стандарта на правна защита, който е възприет при европейската заповед за разследване, по Директива 2014/41, ОВ L 130/1 от 01.05.2014 г. И по-конкретно, съобразно чл.14 от Директивата засегнатото лице има признато право да оспори пред издаващия орган европейската заповед за разследване – и това да стане преди тя да бъде изпълнена (ал.5-6). Не се твърди, че е достатъчно да има възможност за оспорване едва след окончателното изпълнение на европейската заповед за разследване, за да е налице ефективно правно средство за защита.

Съдът вече е приел, че издаващият орган е длъжен да посочи в точка 2 от раздел Й от европейската заповед за разследване наименованието и данните за контакт на компетентния орган на издаващата държава членка, който може да предостави повече информация относно правните средства за защита – т.31 от С-324/17, ECLI:EU:C:2019:892. Следователно е допустима комуникацията между издаващия и изпълняващия орган, чрез която издаващият орган може да предаде на засегнатото лице, чрез изпълняващия орган, информацията относно правните средства за защита. А това е така, доколкото тези правни средства за защита може да се ползват дори и при висящо производство при изпълнение на европейската заповед за разследване – а не едва след като то вече е приключило и резултатът (събраните доказателства) са предадени на издаващата държава.

Общото между европейските заповеди за разследване и арест е засягането на правната сфера на определено лице, което се намира на територията на една държава, от действия на органите на същата тази държава – но по искане на органите на друга държава. Несъмнена е разликата – че засягането при европейската заповед за арест е много по-съществено от засягането при прилагането на европейската заповед за разследване. Налице е и втора разлика – а именно Директива 2014/41 е приета 12 години след Рамково решение 2002/584, поради което тя ясно възприема новите, по-високи стандарти за защита на основните права.

При това положение не може да се поддържа, че чл. 47 от Хартата има едно съдържание относно задържаните лица с европейска заповед за арест (а именно издаващият орган не е длъжен да предприеме каквито и да е усилия да уведоми търсеното лице за правните средства за защита), но има друго съдържание относно засегнатите лица от европейската заповед за разследване (а именно издаващият орган може, ако възникне такава необходимост, да представи информация на за правните средства за защита, включително по начин, че те да се реализират преди да бъде окончателно изпълнено действието по разследване).

52. Следователно никоя разпоредба от правото на Съюза, пряко или косвено относима към статута на лице, търсено или задържано въз основа на европейската заповед за арест, не може да доведе до извода, че търсеното лице, особено ако е задържано в изпълняващата държава, няма правен интерес да бъде уведомено от издаващия съдебен орган за фактическите и правните обстоятелства по задържането си и за възможностите за оспорването на това задържане. По-скоро точно обратното – този правен интерес реално съществува, като дори е мълчаливо признат чрез възможността по чл.10 ал.4-6 от Директива 2013/48 да бъде защитаван от адвокат пред юрисдикциите на издаващата държава още преди предаването си.

53. Следва изрично да се отбележи, че ако не бъде предоставена ефективна възможност на търсеното лице да се запознае с фактическите и правните основания за задържането си в издаващата държава и да оспори това задържане, то би могло да се откаже от признатите му правни средства за защита по Рамково решение 2002/584 срещу изпълняващия орган, за да може по-бързо да бъде върнат в издаващата държава, където да упражни своите права. Това би довело до неправилно приложение на това Рамково решение.

Както посочва Съдът в т.59 от C-306/09 ECLI:EU:C:2010:626, така следва да се тълкува правото на Съюза, че търсеното лице да не бъде принудено да се откаже от едно свое право, за да упражни друго свое право. Макар и този извод да е достигнат при конкуренция между правото на възобновяване на делото след задочно осъждане и правото да изтърпи наказанието в държавата по местопребиване, той е актуален и относно изборът за защита само срещу изпълняващия орган или само срещу издаващия орган. Видно от чл.10 ал.4-6 от Директива 2013/48, в действителност двете права би следвало да се упражняват заедно, а не алтернативно.

54. Съдът вече е приел, че за законосъобразността на европейската заповед за арест не е нужно търсеното лице да е било изслушано преди издаването ѝ – доколкото това би провалило системата на предаване, предвид необходимостта от „определен изненадващ ефект” – т.38-40 от C-396/11 Radu ECLI:EU:C:2013:39.

В случая търсеното лице вече е намерено и задържано. Поради което вече няма оправдание да му бъде отказано изслушване пред издаващия орган – и то преди предаването му. Само в този случай това изслушване ще има връзка с европейската

заповед за арест. След това предаване, подобно изслушване няма да има ефективен резултат (т.47).

55. Относно третото ниво на защита.

Съдът е приел, че при издаването на европейска заповед за арест се реализира съдебна защита на две нива – т.67-68 от C-508/18 и 82/19 – ECLI:EU:C:2019:456. Първото е при издаване на националния акт за задържане, а второто е при издаване на европейската заповед за арест. Тази съдебна защита може да включва и прокурора като издаващ орган; но поне на едно от тези нива е нужно участието на съд. Общото между тези две нива на защита е липсата на участие на подсъдимия. Той не може да изрази каквото и да е становище.

За да се достигне до действително ефективна защита е нужно да се признае нуждата от трето ниво на защита на търсеното лице, което се проявява след първите две нива – а именно защита пред издаващия орган в процеса на изпълнение на европейската заповед за арест, докато търсеното лице се намира в изпълняващата държава членка.

В този смисъл е и т.39 от C-452/16 Poltorak ECLI:EU:C:2016:858, където се посочва, че „цялата уредена в него процедура за предаване между държави членки протича под контрола на съдебните органи, така че решенията относно европейската заповед за арест да се ползват с всички гаранции, характерни за този вид актове”. След като се казва „цялата уредена процедура за предаване”, то се има предвид не само конкретното издаване на националния акт за задържане и европейската заповед за арест. Периодът след изпращане на европейската заповед за арест до предаването на търсеното лице също така е „под контрола на съдебните органи” – вкл под контрола на издаващия съдебен орган. Още повече, че този контрол следва да предостави на търсеното лице „всички гаранции, характерни за този вид актове”. А най-характерната гаранция за срещу националния акт за задържане е уведомяване за съдържанието му и за възможността за оспорването му.

В този смисъл е и т.44 от същото решение, където се посочва, „че процедурата преди изпълнението на европейската заповед за арест се е развивала с участието на съдебен орган, който да упражнява съдебен контрол”. Не се посочва процедурата при издаването, а един по-дълъг период – преди изпълнението на европейската заповед за арест. Следователно „процедурата преди изпълнението“ включва и периода от време след изпращането на европейската заповед за арест (и задържане на търсеното лице в изпълняващата държава) до предаване на търсеното лице. В този период от време също така е нужно „участието на съдебен орган, който да упражнява съдебен контрол“.

56. Съобразно Разясненията към Хартата, чл.47 ал.1 от нея съответства на чл.13 ЕКПЧ, като дори има по-широк обхват. Акцентира се, че „правото на Съюза...гарантира право на ефективно обжалване пред съдия”.

При това положение не може да се приеме, че чл. 47 от Хартата трябва да се разбира като съответен само на първото и второто ниво на защита, но изключва третото, което е именно „обжалване пред съдия” – което да се осъществи преди предаването на търсеното лице.

Всъщност нито първото, нито второто ниво на защита предоставят „ефективно обжалване пред съдия”. Поради което те, сами по себе си, не достигат стандарта на чл. 47 ал.1 от Хартата. Самото естество на съдебен контрол от юрисдикция предполага състезателност – а не взимане на решение само въз основа на искането от обвинението. Отново следва да се припомни, че тези доводи се излагат в контекста на

производството пред издаващия съдебен орган, който издаващ съдебен орган следва да гарантира ефективни правни средства на защита до момента на предаване на лицето. След това предаване вече производството по Рамково решение 2002/584 е прекратено.

57. Относно пропорционалността.

Съдът акцентира на значението на пропорционалността при издаване на европейската заповед за арест – т.47 от *Kovalkovas*, C-477/16, ECLI:EU:C:2016:861. Тази пропорционалност не е възможно да бъде преценена адекватно, ако не се отчете становището на подсъдимия, вкл и информация, от която издаващият орган да може да достигне до извод дали е налице укриване от правосъдието.

Както посочва Съдът в т.59 от C-492/18, ECLI:EU:C:2019:108, „целта на гаранциите на свободата, закрепени както в член 6 от Хартата, така и в член 5 от ЕКПЧ, по-специално се изразява в защитата на лицата от произвол. Следователно, за да съответства на тази цел, изпълнението на мярка за лишаване от свобода трябва в частност да е лишено от всякакъв елемент на недобросъвестност или измама от страна на властите”.

Този елемент на недобросъвестност, пряко свързан с неспазване на принципа за пропорционалност (а именно задържане на лицето, без то да е действително необходимо) е бил коментиран в Доклад от 11 април 2011 г на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно прилагането от 2007 г. насам на Рамковото решение на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите-членки {SEC(2011) 430 окончателен} COM/2011/0175 окончателен). Коментира се по-специално издаване на европейски заповеди за арест въпреки липсата на пропорционалност:

„Комисията получи становищата на европейски и национални парламентаристи, на адвокати на защитата, граждани и групи на гражданското общество, в които бяха изтъкнати редица проблеми във функционирането на системата за европейска заповед за арест: ... нееднаквото прилагане на проверката на пропорционалността от страна на издаващите държави, което води до искания за предаване за сравнително леки нарушения, които при липсата на проверка на пропорционалността в изпълняващата държава трябва да бъдат изпълнени....

...Доверието в прилагането на европейската заповед за арест беше подкопано от систематичното издаване на европейски заповеди за арест за предаването на лица, издирвани често във връзка с особено незначителни престъпления....

...Когато европейската заповед за арест се издава в случаи, при които (предварителното) задържане би било неуместно при други обстоятелства, това води до непропорционален ефект върху свободата на издирваното лице. ... Това може също така да доведе до ситуация, когато изпълняващите съдебни органи (за разлика от издаващите) чувстват необходимостта да прилагат проверка на пропорционалността, като по този начин въвеждат основание за отказ, което не съответства на рамковото решение на Съвета или на принципа за взаимно признаване, върху който се основава мярката.”

Ако търсеното лице има ефективно правно средство за оспорване на националния акт за задържане, докато се намира в изпълняващата държава, това ще доведе както до намаляване на случаите на издаване на непропорционални европейски заповеди за арест, респективно до увеличаване на случаите на оттеглянето на такива непропорционални европейски заповеди за арест, преди предаването на лицето..

Неспазване на пропорционалността е била коментирана и в Резолюция на Европейския парламент от 27 февруари 2014 г., съдържаща препоръки към Комисията относно преразглеждането на европейската заповед за арест (2013/2109(INL)), (2017/C 285/18):

„....липсата на разпоредба в Рамково решение 2002/584/ПВР и в други инструменти за взаимно признаване относно правото, предвидено в член 47 от Хартата, на ефективни правни средства за защита, което се урежда от националното право, като това води до несигурност и несъгласувани практики в отделните държави членки;“

„....непропорционалното използване на европейската заповед за арест за по-маловажни деяния или при обстоятелства, при които биха могли да се използват други възможности с по-ниска степен на намеса, което води до произволни арести и до необосновани и прекомерно дълги срокове на предварително задържане и съответно до непропорционална намеса по отношение на основните права на заподозрените и обвиняемите лица и обременяване на ресурсите на държавите членки;“ .

Отговорът на Комисията - Follow up to the European Parliament resolution with recommendations to the Commission on the review of the European arrest warrant adopted by the Commission on 28 May 2014, EP reference number: A7-0039/2014 / P7_TA-PROV(2014)0174, Date of adoption of the resolution: 27 February 2014:

„The European arrest warrant is Europe's most successful criminal justice instrument..... The Commission does not share the Parliament's view that improving the European arrest warrant system requires a revision of the Framework Decision either alone or in conjunction with a revision of other mutual recognition instruments. Given the risks of interference with a largely successful system and the fact that the issues identified by the Parliament are already and can be further addressed and improvements achieved without re-opening the core legislation, this leads the Commission to the conclusion that the best course of action for improving the European arrest warrant is to continue the work that is already on-going to address the issues raised by the Parliament.....

.....Therefore, within the current framework (which is enhanced by the agreed minimum procedural rights standards), there exists an already-established role of the judicial authorities as the guardian of the fundamental rights of requested persons.....

.....Such successful good practices include the guidelines on applying a proportionality test at issuing stage in the EAW handbook, which were strongly endorsed in the Commission's 2011 implementation report.“

Следователно не може да се очаква законодателна промяна. Макар и да е идентифициран проблем при спазването на изискването за пропорционалност, неговото решение се търси в съществуващите правни средства за защита – съдебните юрисдикции и в Наръчника за издаване на европейската заповед за арест.

След като съдебната юрисдикция е разглеждана като пазител на основните права на търсените лица, то е неизбежен изводът, че е нужно да се гарантира ефективна възможност търсеното лице да потърси такава защита пред тази съдебна юрисдикция – и това да стане преди предаването му. А това означава да бъде надлежно уведомен за съдържанието на този национален акт за задържане и за правните възможности за оспорването му.

58. Поради което с настоящето запитване се поставя въпросът дали чл.47 от Хартата проявява своето действие и в периода на изпълнение на европейската заповед за арест, преди предаването на търсеното лице, като се противопоставя на пълното бездействие от страна на издаващия съдебен орган да уведоми търсеното лице за фактическите и правните основания за задържането му и за възможността да го оспори.

Относно правото на свободно движение и свободно пребиваване по чл.3 ал.2 ДЕС и чл.20 ал.2 б."а" и чл.21 ал.1 от ДФЕС

59. Съобразно това право всеки гражданин на съюза, какъвто несъмнено е IR, който е български гражданин, има право да се движи и пребивава във всяка една държава членка. Съобразно практиката на Съда, това право би било ограничено, ако едно лице се третира по по-неблагоприятен начин само защото е упражнило правото си на свободно движение – т.30 от C-454/19 ECLI:EU:C:2020:947 и т.45 от C-123/08 ECLI:EU:C:2009:616 Dominic Wolzenburg. Това положение се прилага дори в случаите на наказателно-правните разпоредби – т.27 от C-454/19, а следователно и до наказателно-процесуалните разпоредби, като тези по главното дело относно право на уведомяване.

60. В случая, ако IR не е упражнил това си право и бъде задържан на национална територия, то ще се ползва от пълен обем права – а именно ще получи копие от акта за задържането си, а по този начин и достъп до фактическите и правните основания за това задържане, както и уведомяване за правото на оспори това задържане; ако реши да се възползва от тази възможност, съдът ще се произнесе по това оспорване в кратък срок (т.10-11 по-горе).

Но само защото той е упражнил правото си на свободно движение и / или пребиваване, няма да може да ползва тези си права – макар и формално да ги притежава по националното право. Причина за това е липсата на механизъм за надлежното му уведомяване в изпълняващата държава за съдържанието на националния акт за задържане – и произтичащото от тази липса бездействие от страна на запитващия съд да извърши това уведомяване (т.14 по-горе).

Това ограничение по своето естество е пряко свързано с упражненото право на свободно движение или на пребиваване и поради това може да има демотивиращ ефект. А именно едно лице да се въздържа да упражни тези си права при съзнанието, че това упражняване, ако спрямо него бъде издаден акт за задържане, ще доведе до невъзможност своевременно да бъде уведомен за този акт и за възможността да го оспори, като вместо това следва да изчака предаването му в издаващата държава, където тези права ще бъдат упражнени.

61. Не би могло да се приеме, че положението на подсъдим, който се намира на национална територия е съществено различно от положението на подсъдим, който се намира на територията на друга държава членка, поради което и различното третиране е оправдано. И това да е така, доколкото във втория случай подсъдимият се намира под властта на друг наказателен орган, а не на издаващия съдебен орган.

В действителност изпълняващият съдебен орган действа по поръчка на издаващия съдебен орган за задържане и предаване на подсъдимия (чл.1 ал.1 от РР). След като издаващият съдебен орган може да възложи на изпълняващия да извърши определени действия спрямо подсъдимия, които накърняват правата му – а именно да бъде задържан и предаден – то има същите тези възможности да му възложи да му

предаде съответните уведомявания, които са пряко свързани с това задържане и предаване.

62. Съобразно практиката на Съда, ограничение на правото на свободно движение е оправдано, ако е обусловено от императивни съображения от общ интерес и е пропорционално на легитимна цел – т.36 от С-454/19. В случая единственото оправдание на това различно третиране е обстоятелството, че правото на Съюза, и по-специално Директива 2012/13, не предвижда възможност съдът, който издава акт за задържане, своевременно да уведоми подсъдимия за този акт, вкл и за възможностите за оспорването му, ако това задържане бъде осъществено на територията на друга държава членка въз основа на издадена европейска заповед за арест. Съобразно С-649/19 това уведомяване се дължи чак след предаването на лицето.

И по-конкретно, доколкото това задържане е в резултат на прилагане на институт на правото на Съюза (а именно европейска заповед за арест), то издаващият орган прилага само наличните правни механизми на правото на Съюза – а те не предвиждат такова уведомяване. Поради това и дължимото по националното право уведомяване не се реализира (т.11 и т.14 по-горе).

63. Поставя се въпросът дали липсата на изрично указание за такова уведомяване в Рамково решение 2002/584 или практическите трудности при извършване на такова уведомяване – т.48 в т.46 от С-649/19 – са достатъчно оправдание за различното третиране, обосновано от упражнено право на свободно движение.

Съобразно практиката на Съда, при затруднения, свързани с молба за екстрадиция от трета страна спрямо чужд национален гражданин, който обаче се ползва от правата на гражданин на Съюза, следва „да се даде предимство на обмена на информация с държавата членка, чийто гражданин е издирваното лице” – т.43 от С-398/19 ECLI:EU:C:2020:1032. Същият обмен на информация е нужен, вкл относно уведомяването на търсеното лице за правата му, които има по правото на издаващата държава, за да се избегне различното и по-неблагоприятно третиране само защото е упражнил правото си на свободно движение – т.50 от С-398/19.

Подобен „обмен на информация” е посочен в чл.15 ал.3 и съобр.5, трето изречение от Рамково решение 2002/584. Поради което не би могло да се приеме като противоречащо на системата на Рамково решение нито изпращане от издаващия орган на изпълняващия орган на определена информация (копие на националния акт за задържане, което е равнозначно на уведомяване за фактическите и правните основания за задържането на търсеното лице и възможности за оспорване на това задържане – т.10 по-горе), която изпълняващият орган да предаде на търсеното лице, ако последното е задържано, нито – ако в резултат на тази информация търсеното лице е оспорило задържането си и то е било отменено – изпращане от издаващия съдебен орган на изпълняващия съдебен орган уведомление, че европейската заповед за арест е оттеглена.

64. Не бива да се забравя, че самата система на предаване на лица по Рамково решение 2002/584 противоречи на принципа на свободно движение и пребиваване, като това ограничение е обусловено от борбата с безнаказаността (т.42 от С-398/19). Същевременно Съдът е приел, че такова ограничение е допустимо, „при условие, че не съществува алтернативна мярка, която в по-малка степен да засяга упражняване на предоставените с чл.21 ДФЕС права” – т.59 от С-398/19.

Поради което, ако борбата с престъпността може да се осъществи с по-малко увреждащи мерки, то те следва да се предпочетат. Все пак целта на предаването по Рамково решение 2002/584, в конкретния случай, е възможност за осъществяване на наказателно преследване. Поради което, ако са възможни алтернативни мерки, различни от предаването на търсеното лице, чрез които да се осъществи наказателното преследване, те следва да се предпочетат, ако не увреждат правото на свободно движение и пребиваване.

65. Такава алтернативна мярка е полагане определени усилия от страна на издаващия съдебен орган да уведоми търсеното лице за фактическите и правните основания за задържането му, както и за възможностите за оспорването му. Макар и това право да не е предвидено в Директива 2012/13 – Решение от 28.01.2021 г по С-649/19, все пак то съществува по националното право (т.11 по-горе). И по-конкретно, след като търсеното лице е получило тази информация, вкл и относно фактическите основания за задържането си (например установяване от издаващия орган, че се е укрило), то би могло да изложи своите доводи пред издаващия орган (например че не се укрива и че доброволно ще се яви на процеса), които да доведат до отмяната на националния акт за задържане, до оттегляне на европейската заповед за арест и оттам до прекратяване на производството пред изпълняващия орган. Така правото на свободно движение и пребиваване на търсеното лице ще бъде съхранено, без това да затрудни наказателния процес, който се води против него.

66. От тази гл.т., наличието на трайна практика издаващият съдебен орган да не положи никакви усилия да създаде нужните условия, така че още при установяването (и евентуално задържането) на търсеното лице на територията на изпълняващата държава, то да бъде уведомено за фактическите и правните основания за задържането си, пряко уврежда упражняването на свободата на движение и на пребиваване по чл. 3 ал.2 от ДЕС и чл.20-21 от ДФЕС, доколкото така прави упражняването на тази свобода увреждащо.

Налице е различно третиране на подсъдими въз основа на критерия дали те са упражнили или не са упражнили правото си на свободно движение и свободно пребиваване. Това различно третиране е без легитимна причина – доколкото полагането на определени усилия от страна на издаващия орган да уведоми търсеното лице за фактическите и правните основания за задържането и за възможностите за оспорването му няма да доведе за затруднение или осуетяване на борбата с престъпността.

Тези от подсъдимите, които са упражнили правото си на свободно движение и пребиваване, се третират по чувствително по-лош начин от онези, които са останали на национална територия.

Относно принципа на равностойност

67. Възниква въпросът дали принципът на равностойността се противопоставя на решението на издаващия орган да се въздържа от всякакво уведомяване на търсеното лице, докато то се намира в другата държава членка, за фактическите и правните основания на задържането му и за възможността да иска отмяна на това задържане.

Съобразно трайната практика на Съда, този принцип изисква националните правила, уреждащи хипотеза по прилагане на правото на Съюза, да не са по-

неблагоприятни от правилата, уреждащи аналогични вътрешноправни положения – т. 56 от 48 от C-769/19 ECLI:EU:C:2021:28.

67. Този принцип, обаче, се прилага при нарушение на правата, които правото на Съюза предоставя на правните субекти – т. 21 от C-677/19 ECLI:EU:C:2020:825, т.36 от C-651/19 ECLI:EU:C:2020:681, т.32 от C-495/19 ECLI:EU:C:2020:431.

Както се установи от C-649/19, обаче, чл.4, чл.6 ал.2 и чл.7 ал.1 от Директива 2012/13 не се прилагат относно лица, които са задържани с цел изпълнение на европейска заповед за арест. Следователно правото на Съюза не предоставя права на търсеното лице относно узнаване на фактическите и правните основания за задържането му и уведомяване на правото за обжалването му преди да бъде приключена процедурата по предаването му.

68. Същевременно Съдът е приел, че принципът на равностойност се прилага и в случаи, когато правото на Съюза не предоставя права, а само налага задължения. И по-конкретно се прилага и относно Рамково решение 2002/584 - т. 56 от C-303/05 *Advocaten voor de Wereld VZW* ECLI:EU:C:2007:261.

Или относно облагането с ДДС се приема, че поради липсата на правна уредба на Съюза (относно прилагане на принципа на силата на пресъдено нещо) при условията на принципа на равностойност се прилага националното право, „така че да бъде възстановено съответствието на правоотношението с правото на Съюза” - т.25-26 от C-424/19 ECLI:EU:C:2020:581. Подобно в т.58 от C-34/19 ECLI:EU:C:2020:148.

Или когато правото на Съюза не регулира последици от предходно приложение на това право - относно връщане на платеното от потребителя въз основа на неравноправна клауза. Съдът е приел, че „при липсата на специална правна уредба на Съюза в тази област, редът и условията за прилагане на защитата ..., се уреждат във вътрешния правен ред на държавите членки по силата на принципа за процесуалната им автономия. Редът и условията обаче не трябва да са по-неблагоприятни от тези, които уреждат подобни вътрешни положения (принцип на равностойност)” – т. 83 от C-224/19 ECLI:EU:C:2020:578.

Подобно относно процесуалния ред за търсене на обезщетение за загубен багаж – т. 39 от C-86/19 ECLI:EU:C:2020:538 или относно срока за възстановяване на недължимо платени такси – т.37 от C-677/19.

69. Доколкото Съдът вече е приел, че правото на Съюза поставя определени изисквания спрямо националния акт на задържане – относно двете нива на защита, т.56 от C-241/15 *Bob-Dogi* ECLI:EU:C:2016:385, а също така относно участие на съдебна юрисдикция – т. 52 и т.56 от C-216/18 – ECLI:EU:C:2018:586, без да определя конкретни процедури, то именно вътрешното право на държавата членка следва да предвиди съответните процедури. Това следва да стане при прилагане на принципа на равностойност. И по-конкретно, правното положение на подсъдим, срещу когото е издаден национален акт за задържане, въз основа на който след това се издава европейска заповед за арест, не следва да бъде по-неблагоприятно при изпълнението на това задържане на чужда територия в сравнение с положението му, ако той се изпълни на национална територия. Това се отнася и относно уведомяването за този акт, когато той е постановен в отсъствието на подсъдимия.

70. Както Съдът уточнява, принципът за равностойност се прилага към онова приложение на правото на Съюза, което има „сходен предмет и основание” с вътрешното право – т.29 от C-677/19 ECLI:EU:C:2020:825.

Налице е такова сходство – на национално и на европейско ниво – относно правото на информация относно националния акт за задържане и относно правото на оспорването му. В действителност и в двата случая се касае за един и същи съдебен акт и за едни и същи действия по информиране. Когато подсъдимият се намира на национална територия, националното право му предоставя определен стандарт на защита – изразен в предоставяне на копие от акта за задържане (т.11 по-горе), което е равнозначно на предоставяне на информация за фактическите и правните основания за задържане и за правото за оспорване на това задържане. Обратното, когато търсеното лице се намира извън националната територия и е издадена европейска заповед за арест, липсват правни механизми тази информация да достигне до знанието на подсъдимия (т.14). Поради което издаващият съдебен орган не полага никакви усилия да уведоми подсъдимия – било към момента на издаване на европейската заповед за арест, било по-късно, когато вече има информация за неговото намиране или неговото задържане в изпълняващата държава.

Възниква въпросът дали при това положение принципът за равностойност е нарушен, доколкото подсъдимият, в рамките на приложението на правото на Съюза, не се ползва от онази защита, от която би се ползвал в идентична вътрешна правна ситуация. И по-конкретно дали издаващият съдебен орган следва да му осигури – или поне да положи определени усилия да му осигури – онова ниво на защита, от което подсъдимият би се ползвал, ако се намира на национална територия.

71. При отрицателен отговор ще се окаже, че правото на Съюза позволява на един национален съдебен орган да се освободи от своите задължения, относими към защита на правата на подсъдимия, като възложи задържането на съдебен орган на друга държава членка. Също така правото на Съюза му позволява да изпълни тези си задължения едва след като лицето му бъде предадено и намесата на чуждия съдебен орган е преустановена. Така ще се окаже, че тази намеса от чужд съдебен орган е законно оправдание издаващият съдебен орган да не изпълни своите задължения спрямо подсъдимия, задържан в изпълнение на неговия собствен национален акт за задържане. Това ще доведе до очевидно различно третиране на подсъдимия, обусловено само от това, че спрямо него се прилага правото на Съюза.

Относно принципа на взаимно доверие

72. Съдът вече е посочил, че принципът на взаимно доверие е в основата на принципа на взаимно признаване, проявление на който е европейската заповед за арест – а именно доверие, че търсеното лице се ползва от правото на издаващата държава от адекватни правни средства за защита – т. 50 от C-168/13 ECLI:EU:C:2013:358. Това доверие се презумира, като за опровергаването му са нужни изрични и несъмнени доказателства, че издаващият съдебен орган няма да може да осигури спазването на нужния стандарт на законосъобразност. – т.192 от Становище 2/13 ECLI:EU:C:2014:2454

Съдът досега се е произнасял относно опасения от бъдещи действия – а именно след предаването на търсеното лице дали ще бъде третирано по унизителен и нечовешки начин - C-404/15, C-659/15 Aranyosi, Căldăraru ECLI:EU:C:2016:198 или съдено от съд, който не отговаря на изискването за независимост – C-216/18 – ECLI:EU:C:2018:586. Поради което е възложил задължението на изпълняващия съдебен орган да извърши конкретна и точна преценка, относима към индивидуалното положение на търсеното лице.

73. В случая това доверие може да бъде поставено в риск именно при индивидуалното развитие на процеса. Така, ако търсеното лице направи пред изпълняващия съдебен орган възражения, относими към законосъобразността на националния акт задържане, въз основа на който е издадена европейската заповед за арест, то изпълняващият съдебен орган не може да се произнесе по тях. По тях е възможно да се произнесе само издаващият съдебен орган – и то в разумен срок, така че произнасянето му да не бъде лишено от смисъл.

При липса на адекватна възможност търсеното лице да направи своите възражения пред издаващия орган, то изпълняващият съдебен орган ще бъде изправен пред дилемата дали да изпълни една европейска заповед за арест, за която – макар и основанията за издаването ѝ да са съществували към миналото – все пак не е сигурен дали все още продължават да съществуват, в светлината на възраженията на търсеното лице, които не са получили и няма да получат никакъв отговор от издаващия съдебен орган до предаването на лицето.

Това може да действа само корозиращо на системата на Рамково решение 2002/584, доколкото изпълняващия орган ще бъде принуден да изпълни една европейска заповед за арест, за която не е сигурен, че основните права на търсеното лице действително са били спазени в издаващата държава.

Относно втория въпрос

74. Националното право изисква уведомяване на подсъдимия (чрез връчване на копие от националния акт за задържане) за фактическите и правните основания за задържането му и за възможността за оспорването му т.10-11 по-горе. Това изискване не отпада поради това, че подсъдимият е задържан на чужда територия (т.12), като предвид особеностите на екстрадицията (т.13 и т.16) то е спазено – а именно защото националният акт за задържане е част от преписката. Но ако е издадена европейска заповед за арест, търсеното лице няма възможност за такова уведомяване, доколкото Рамково решение 2002/584 не предвижда никакъв механизъм за уведомяване на търсеното лице от страна на издаващия съдебен орган, вкл и относно основанията за задържане и възможностите за оспорването му.

Същевременно съобр.12 трето изречение от него посочва, че държавата членка може да приложи своите норми, свързани със справедливия процес.

75. Както е видно от Решението на Съда от 28.01.2021 г по С-649/19, Директива 2012/13 не следва да се тълкува като задължаваща издаващия съдебен орган да уведомява търсеното лице за националния акт за задържане и за възможностите за оспорването му. Това е така независимо че той е задържан на територията на изпълняващата държава въз основа на европейска заповед за арест, която е издадена именно въз основа на този национален акт за задържане.

Същевременно тази Директива установява минимални правила – съобр.9-10, съобр.14, съобр.40. Изрично е посочено в съобр.20 второ изречение, че не се засяга възможността за предоставяне на друга информация, съобразно националното право. Също така в чл.40 второ изречение е посочено, че държавите членки могат да разширят правата, установени в тази Директива, за да осигурят по-висока степен на защита. В чл. 10 се посочва, че приложението на тази Директива не води до отмяна на правата, които

подсъдимият черпи от своето собствено национално право, ако то осигурява по-високо ниво на защита.

76. Поради което – на пръв поглед – обстоятелството, че в Рамковото решение и в Директивата не се предвижда задължение за издаващият орган да извърши нужните уведомявания спрямо подсъдим, срещу когото е издадена европейска заповед за арест и е намерен или дори задържан в друга държава членка, не го освобождава от задължението по националното му право нито да извърши тези уведомления, нито да разгледа по същество негово искане за отмяна на задържането. В този смисъл е и чл.82 ал.2 изр.последно ДФЕС.

77. Същевременно при по-внимателен поглед би могло да се приеме, че правото на ЕС изисква такова уведомяване да не се прави; а евентуално и подадено искане за отмяна на задържането да не се разглежда. Тези действия следва да се осъществят едва след предаване на лицето на национална територия.

Така в т.53 вр т.43-45 от С-649/19 е видно, че правата, които подсъдимият има по чл.3 и чл.4 от Директивата (които съответстват на националните права по т.10 по-горе), „не се отнасят до лицата, които са задържани с цел изпълнение на европейската заповед за арест”. В този смисъл е изричният отговор в диспозитива.

Също така в т.54-55 се приема, че ако подсъдимият е задържан в изпълнение на европейска заповед за арест, то той не е задържан на основание чл. 5 ал.1 б.”с” ЕКПЧ, а е задържан на основание чл.5 ал.1 б.”f” ЕКПЧ.

Това означава, според Съда, че подсъдимият, когато е задържан в другата държава членка въз основа на европейска заповед за арест, все още не е задържан в изпълнение на националния акт за задържане. И именно поради това все още не следва да се ползва от правата, които има едно задържано лице.

От тази гл.т. национален закон, който приема обратното – а именно че от гледна точка на издаващия орган задържането на подсъдимия е в изпълнение на неговия национален акт за задържане – противоречи на тази Директива.

78. Този извод се потвърждава и от т.58, където се посочва „особеностите на производството във връзка с европейската заповед за арест”. По този начин Съдът е искал да каже, че подсъдимият, който е задържан въз основа на европейска заповед за арест, се намира в по-особено положение, отколкото ако задържането му не е в резултат на тази европейска заповед за арест. Поради което е оправдано правният режим на защитата му да е различен.

Както посочва Съдът, системата на Рамково решение цели улесняване и ускоряване на предаване на търсените лица – т.31 от С-303/05 *Advocaten voor de Wereld VZW* ECLI:EU:C:2007:261 чрез въвеждането на нова опростена и по-ефикасна процедура – т.28 от С-237/15 *Lanigan* ECLI:EU:C:2015:474, като целта е да се предотврати риска от отслабване на действието на европейските заповеди за арест и от усложняване на процедурите – т.41 от С-237/15 *Lanigan* ECLI:EU:C:2015:474. Поради което уведомяването на търсеното лице за националния акт за задържане (което е равнозначно на уведомяване за фактическите и правните основания за задържането и за възможностите за оспорването му – т.11 по-горе) ще ограничи съществено ефикасността на процедурите, предвидени в Рамковото решение и така ще възпрепятства цялостното осъществяване на преследваната от него цел – т.37 от С-640/15 *Vilkas* ECLI:EU:C:2017:39. Такова уведомяване противоречи на самата същност на Рамковото решение, което е специално създадено с цел премахване на сложността и евентуалното забавяне, присъщи на съществуващата преди приемането на решението

процедура по екстрадиция – т. 54 от C-367/16 Piotrowski ECLI:EU:C:2018:27, а това означава и премахване на изискването националният акт за задържане (като част от екстрадиционната преписка) да бъде връчван на търсеното лице.

79. Този извод се потвърждава и от т.59-60 от Решението от 28.01.2021 г по C-649/19, където се акцентира на опростената и ефикасна процедура по предаване на лица, поради което и информацията по чл.5 от Директива 2012/13 се явява достатъчна.

В т.60 се посочва нуждата за постигане на опростяване и бързина на производството, поради което и информацията по т.5 от Директива 2012/13 е напълно достатъчна. От тук може да се предположи, че тази бързина и опростяване биха били компрометирани, ако издаващият съдебен орган, прилагайки националното си право, предприеме действия по уведомяване на подсъдимия за правата му по т.3-4 от Директивата, а още повече ако се допусне разглеждане по същество на искането му за отмяна на това задържане.

80. Този извод се потвърждава и от т.61, където ясно се посочва, че след предаването на лицето, същото „може да подготви защитата си и може да му се гарантира справедливостта на производството”. Отново е видно, че докато все още е висящо производството по изпълнение на европейската заповед за арест, подсъдимият няма правен интерес да се ползва от правата си по националното право.

Нещо повече, изрично в т.61 се посочва, че по смисъла на Директивата търсеното лице придобива качеството на „обвиняем” едва след предаването си. Доколкото тази Директива има за предназначение да осигури правото на информация на обвиняемия и на търсеното лице (чл.1 от нея), като техните процесуални качества са ясно отграничени (чл.1 вр чл.3-4 и чл.6-8 от една страна и чл.5 от друга страна), то е ясна волята на европейския законодател едно обвиняемо лице да не се ползва от своите права като обвиняемо лице, ако има качеството на „задържано с цел изпълнение на европейска заповед за арест” по чл.4 от Директивата. В този случай то се ползва от други, различни права.

81. От тези доводи на Съда в C-649/19 се достига до извода, че противоречи на Директивата национален закон, който не прави такова разграничение между обвиняем, задържан на национална територия въз основа на национален акт за задържане и обвиняем, задържан на чужда територия въз основа на европейска заповед за арест, която е била издадена въз основа на същия национален акт за задържане. И по-конкретно противоречи на Директивата национален закон, който не само не лишава обвиняемия от правата му, след като бъде задържан в изпълнение на европейска заповед за арест, но дори счита това задържане за изпълнение на националния акт за задържане, въз основа на който е издадена тази европейска заповед за арест (т.12 по-горе).

Следователно, според тълкуването на Съда в C-649/19, европейският законодател в Директива 2012/13 напълно съзнателно е взел решението онзи подсъдим, който е задържан в изпълнение на европейска заповед за арест, да няма правата, които има при чисто национално задържане. Оттук иде изводът, че ако националното право все пак му предоставя тези права, въпреки че задържането е в друга държава членка, това ще бъде в противоречие с тази Директива.

82. В своето Решение от 28.01.2021 г по C-649/19 Съдът е приел, че този режим на Директивата не противоречи на чл. 6 и чл. 47 от Хартата. Видно от отговора на първия въпрос по настоящето запитване, този извод е препотвърден. Отново видно от

отговора на първия въпрос, този режим на Директивата не е в противоречие с основните принципи на правото на Съюза.

83. Както е приел Съдът, информацията в европейската заповед за арест е предназначена да осигури минималните формални данни, необходими на изпълняващите съдебни органи, за да могат бързо да се произнесат по европейската заповед за арест, като вземат незабавно решение относно предаването – т. 59 от C-367/16 *Piotrowski* ECLI:EU:C:2018:27. Същевременно е очевидно, че уведомяване на търсеното лице за съдържанието на националния акт за задържане (т.е. за фактическите и правните основания за задържането му и за възможностите за обжалването му) няма отношение към взимане на решение от изпълняващия орган дали да предаде търсеното лице. Поради това не следва да се ползва възможността по чл.15 ал.2 от Рамково решение 2002/584 за обмен на информация, доколкото използването на тази възможност остава крайна мярка — само за извънредните случаи, в които изпълняващият съдебен орган счита, че не разполага с всички необходими формални данни, за да вземе незабавно решението си относно предаването на търсеното лице – т.60 и т.61 от C-367/16.

84. Както е приел Съдът, изискването за ефективен съдебен контрол се отнася до гарантиране спазването на правата на Съюза – т. 51 от C-216/18 – ECLI:EU:C:2018:586, а не до спазване на националното право (т.10-11 по-горе); също така Съдът изрично е приел, че високата степен на доверие между държавите членки се базира на предположението, че след изпълнение на европейската заповед за арест наказателните юрисдикции на другите държави членки ще проведат съдебното производство при спазване на изискванията за ефективна съдебна защита – т. 58 от C-216/18. Както Съдът е посочил, има се предвид след изпълнението на европейската заповед за арест, а не по време на това изпълнение.

85. Следователно е взето съзнателно решение от европейския законодател, който е формулирал Рамково решение 2002/584 и Директива 2012/13, препотвърдено от Съда, който ги тълкува, вкл в светлината на формулираните от самия Съд основни принципи на правото на Съюза. Съобразно това решение подсъдимият, за когото е издадена европейска заповед за арест и евентуално който е задържан въз основа на нея, не трябва да се ползва от правата, които има по националното право, до предаването му на издаващата държава.

Поради което противоречи на правото на Съюза национално право, което не прави такова разграничение и признава тези права дори и за подсъдимия да е издадена европейска заповед за арест и дори и да е задържан въз основа на нея.

86. Така възниква вторият въпрос – а именно, като се отчита примата на правото на Съюза над националното право, следва ли националното право да се тълкува ограничително и стеснително – а именно че правата, които националното право предоставя на подсъдимия (да бъде уведомен за фактическите и правните основания за задържането и за възможностите за оспорване на това задържане) и съответстващите на тях задължения на съда да извърши съответните уведомявания, не са валидни и не следва да се упражняват и изпълняват спрямо подсъдим, срещу когото е издадена европейска заповед за арест, евентуално задържан въз основа на нея – до предаването му на национална територия. В този смисъл е и т. 56-62 от C-399/11 *Melloni* ECLI:EU:C:2013:107, като по главното дело – според запитващата юрисдикция – правото за оспорване на задържането веднага след осъществяването му не е от конституционно естество, доколкото упражняването му е само забавено, но не и отнето.

И по-конкретно, съобразно фактите по главното дело – следва ли запитващият съд, когато издава европейска заповед за арест или след това, когато узнае за задържането на IR на територията на друга държава членка, да не предприема никакви действия по уведомяването му за правата, които има като лице, срещу което е издаден национален акт за задържане, в чието изпълнение е задържан, чрез тази европейска заповед за арест, вкл и ако може лесно да го направи – например в отговор на запитване по чл. 15 ал.2 от Рамковото решение 2002/584.

87. Този втори въпрос има логично продължение. Ако – въпреки липсата на такова уведомяване – подсъдимият, който е задържан в изпълнение на европейската заповед за арест в изпълняващата държава, все пак подаде искане за отмяна на националния акт за задържане и на европейската заповед за арест пред запитващата юрисдикция, то следва ли съдът незабавно да се произнесе по това искане с акт по същество или да изчака предаването на лицето?

88. Не бива да се забравя, че задължението за уведомяване преследва именно такава цел – взимане на информирано решение дали да се оспори задържането. След като европейският законодател изрично забранява такова уведомяване, то неговата цел е да не се допусне оспорване на това задържане.

89. В този смисъл е и т.76 от Решението от 28.01.2021 г по С-649/19 – а именно че Рамковото решение 2002/584 се вписва в цялостната система от гаранции за ефективна съдебна защита, предвидена в Директива 2012/13 и в другите разпоредби от правото на Съюза; тази ефективна съдебна защита се отнася до улесняване на търсеното лице при упражняване на неговите права.

След като Съдът изрично приема, че спрямо търсеното лице, докато е задържано с цел изпълнение на европейската заповед за арест, не следва да се правят уведомяванията по чл. 4, чл.6 ал.2 и чл.7 ал.1 от Директива 2012/13 (т.62), които водят до възможност за оспорване на фактическите и правните основания на задържането, то следва изводът, че това уведомяване не е нужно, защото търсеното лице няма право да оспори своето задържане.

Когато в т. 76 се посочва „...при упражняване на неговите права”, се има предвид правата, които са признати като валидни от правото на Съюза. А сред тях не е правото на оспорване на задържането пред издаващия орган, докато все още тече производството по изпълнение на европейската заповед за арест. Ако това право беше признато за валидно от правото на Съюза, то чл.4 от Директивата щеше да проявява сила в момента, в който подсъдимият е задържан в изпълнение на европейската заповед за арест, защото тя е издадена в изпълнение на национален акт за задържане.

Както изрично посочва Съдът, задържаният въз основа на европейска заповед за арест не се счита нито за подсъдим (т. 61, т.77), нито за задържан въз основа на националния акт за задържане (т.54). Поради което не следва да има правото да оспори – пред издаващия съдебен орган – своето задържане. Това оспорване е приемливо само ако бъде осъществено след като търсеното лице вече е предадено – защото тогава той става „подсъдим”, тогава се ползва от правата по чл.4, чл.6 и чл.7 от Директивата (т.77) и тогава може да оспори своето задържане (т.79).

90. Както изрично посочва Съдът в т. 80, не е нарушено правото на ефективна съдебна защита от невъзможността подсъдимият да бъде информиран за фактическите и правните основания за задържането си и за възможността за оспорването му преди предаването му. Тези права се осъществяват след предаването.

Очевидно е, че след това предаване задържането му в изпълняващата държава вече е осъществено и не може да се отмени. Може да се оспори само настоящето задържане, което вече е чисто национално задържане. Правото на Съюза напълно се дезинтересира от последиците на установяване на невалидна европейска заповед за арест, ако тя вече е изпълнена и търсеното лице предадено – т.77-81 от C-414/20 ECLI:EU:C:2021:4

91. Следователно, според правото на Съюза, подсъдимият не може да оспори своето национално задържане, докато е търсено лице по европейска заповед за арест и най-вече ако е задържано при изпълнението ѝ. Според правото на Съюза може да го направи едва след предаването му.

92. Подобно оспорване, обаче, е много вероятно, предвид достъпа на адвоката по чл. 10 ал.4 от Директива 2013/48 до материалите по делото. Поради което и пълното бездействие на издаващия съдебен орган да уведоми подсъдимия за правата му, което Съдът възприема в пълно съответствие с правото на Съюза, няма да бъде достатъчно ефективно. Този адвокат ще има достъп до материалите по делото и дори ще може да поиска отмяна на това задържане – и то докато търсеното лице все още се намира в изпълняващата държава.

Националното право задължава запитващата юрисдикция да разгледа по същество това искане, доколкото търсеното лице се счита за подсъдим и задържан – без значение, че изпълнението на националния акт за задържане се изпълнява от друг съдебен орган. А при същите условия правото на Съюза не счита търсеното лице за подсъдим и за задържан (т. 54, т.61, т.77 от C-649/19).

93. Поради което възниква съмнението, че противоречи на правото на Съюза национален правен режим, който не прави разграничение дали националният акт за задържане е изпълнен със задържането на подсъдимия на национална територия или на територията на друга държава членка, като и в двата случая му предоставя еднакво средство за правна защита – а именно разглеждане по същество искането за отмяна на това задържане.

Поради това се задава и втората част на втория въпрос – а именно следва ли запитващата юрисдикция, след като бъде сезирана с искане от IR за отмяна на задържането му, да се въздържа да разгледа това искане незабавно, вместо което да го разгледа след предаването му, след изпълнение на европейската заповед за арест.

Относно третия въпрос

94. Този въпрос е актуален независимо дали в резултат на отговора на първия въпрос ще се окаже, че правото на Съюза изисква уведомяване на подсъдимия за правата му, респективно ако в резултат на втория въпрос се окаже, че правото на Съюза не се противопоставя на такова уведомяване. И в двата случая запитващата юрисдикция ще трябва да положи определени усилия за уведомяване на търсеното лице за акта за задържане (т.е. за фактическите и правните основания за това задържане и за възможностите за оспорване).

95. Доколкото търсеното лице се издирва чрез европейска заповед за арест, то възниква въпросът дали това уведомяване следва да стане чрез съответно посочване в нея. Това, обаче, е в противоречие с чл. 8 от Рамково решение 2002/584 и формуляра към него, в противоречие със самата философия на Рамщовото решение, като също така ще доведе до прекалено утежняване на съдържанието ѝ. От друга страна, предвид

задължението на изпълняващия орган да предаде на търсеното лице тази заповед (чл.11 ал.1 от Рамково решение 2002/584), това уведомяване изглежда ефективно.

96. Друга възможност е в европейската заповед на арест да се включи молба към изпълняващия съдебен орган да уведоми издаващия съдебен орган при намирането на търсеното лице, още при започване на процедурата по изпълнение на европейската заповед за арест или при задържането му. След което запитващият орган да предприеме нужните действия за такова уведомяване. Същевременно тази молба очевидно е извън приложното поле на Рамково решение 2002/584 и няма правно основание за удовлетворяването ѝ.

97. Несъмнено Съдът, който познава най-добре правото на Съюза, е в най-добро положение да даде полезен отговор кога и как следва да се осъществи това уведомяване, вкл и чрез позоваването на кои законодателни актове от правото на Съюза, ако е нужно съдействието на изпълняващия съдебен орган.

Становище на запитващата юрисдикция

98. Принципите на взаимно доверие и взаимно признаване, на които се основава Рамковото решение, не биха могли по никакъв начин да засегнат гарантираните на съответните лица основни права – т. 59 от C-270/17 – Turikas ECLI:EU:C:2017:628.

Затова Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува така, че да може да се осигури съответствие с изискванията във връзка със спазването на основните права на заинтересованите лица, без обаче да се засяга ефективността на системата за съдебно сътрудничество между държавите членки, един от същностните компоненти на която е европейската заповед за арест, предвидена от законодателя на Съюза – т.63 от C-270/17.

Уведомяването за фактическите и правните основания за задържането и за възможността за оспорването е елемент от тези основни права. Поради което издаващият съдебен орган би следвало да положи усилия за осъществяването му.

Доколкото това уведомяване, респективно евентуално оспорване на националния акт за задържане, касае отношение между издаващия орган и търсеното лице, то няма да засегне производството по изпълнение на европейската заповед за арест.

Определението е окончателно.

Председател:

Съдебни заседатели: 1.

2.



